

Sygn. Sygn. akt IX Ca 357/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Grzybek (spr.),
Sędziowie:	SO Bożena Charukiewicz, SO Agnieszka Żegarska,
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Najdrowska,

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2017 r. w Olsztynie,

na rozprawie,

sprawy z powództwa S. S.,

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G.,

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 30 grudnia 2016 r., sygn. akt I C 3980/15,

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Bożena Charukiewicz Beata Grzybek Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 357/17

UZASADNIENIE

Powód S. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) S.A. w G. kwoty 54.840 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 18 czerwca 2013 r. do 17 grudnia 2015 r. wraz z kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że jest właścicielem działki o nr (...) położonej w S., dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgi wieczyste o nr (...), niezmigrowane, którą nabył od B. P. i H. P.. Na przedmiotowej nieruchomości posadowionych jest 26 słupów energetycznych podtrzymujących napowietrzne linie przesyłowe, należące do pozwanej. Nad działką przebiegają linie elektroenergetyczne (1 linia wysokiego napięcia 110 kV i 7 linii średniego napięcia 15 kV). Dodatkowo przez działkę przebiegają 3 podziemne linie energetyczne. Podniósł, że usytuowanie linii oraz urządzeń przesyłowych

sprawia, że działka w zasadzie w całości nie może być wykorzystywana na cele budowlane. Choć posadowiony jest na niej dom, to ze względu na pole elektromagnetyczne oraz wyładowania atmosferyczne nie jest zamieszkiwany przez powoda. Powód wskazał ponadto, że pomiędzy stronami toczyły się już postępowania o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez pozwaną z nieruchomości należącej do powoda, jednakże obejmowały one inne przedziały czasowe.

Pozwana (...) S.A. w G. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwana zakwestionowała wysokość żądania powoda. Ponadto wskazała, że widzi możliwość zawarcia ugody w sprawie celem uniknięcia dodatkowych kosztów biegłych. Zobowiązała się wystąpić o uzyskanie zgody na zawarcie ugody, niezwłocznie po przedstawieniu takiej propozycji przez powoda.

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego (...) S.A. w G. na rzecz powoda S. S. kwotę 48.247 złotych z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 3 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie oddalił powództwo. Zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.041,88 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. Nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Olsztynie kwotę 158,41 złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa. Nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Olsztynie kwotę 1.161,65 złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne. S. S. nabył działkę o nr (...) położoną w S., dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgi wieczyste o nr (...), niezmigrowane, od B. P. i H. P..

Nad wskazaną wyżej działką przebiegają linie elektroenergetyczne (1 linia wysokiego napięcia 110 kV i 7 linii średniego napięcia 15 kV) wsparte na 12 słupach. Ponadto przez działkę (...) przebiegają 3 podziemne linie elektroenergetyczne.

Przedmiotowa nieruchomość położona jest w terenie, dla którego nie ma sporządzonego obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie ze Studium (...), działka nr (...) położona jest w strefie: tereny przeznaczone w granicach miasta pod uzupełnienie – funkcja mieszkaniowa.

Obszar gruntu trwale wyłączony z użytkowania wynosi 159 m². Jest to obszar znajdujący się pod i wokół słupów energetycznych linii średniego i wysokiego napięcia.

Powierzchnia strefy ograniczonego użytkowania (pas ochrony bezpośredniej, pas eksploatacyjno-techniczny i technologiczny pod i nad liniami przesyłowymi) dla gruntów pod zabudowę wynosi 9.675 m². W strefie tej znajduje się również obszar gruntu trwale wyłączony z użytkowania o powierzchni 159 m². Wobec tego powierzchnia strefy ograniczonego użytkowania w granicach przedmiotowej działki nr (...) wynosi 9.516 m² (w tym powierzchnia strefy ograniczonego użytkowania nad liniami kablowymi 96 m²).

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda w okresie od 18 czerwca 2013 r. do 17 grudnia 2015 r. wynosi: 881 zł za bezumowne korzystanie z obszaru trwale wyłączonego z użytkowania (pod i wokół słupów elektroenergetycznych), 266 zł za bezumowne korzystanie z obszaru ograniczonego użytkowania (nad liniami kablowymi), 47.100 zł za bezumowne korzystanie z obszaru ograniczonego użytkowania (pod liniami energetycznymi napowietrznymi).

Łącznie wynagrodzenie za bezumowne korzystanie za okres od 18 czerwca 2013 r. do 17 grudnia 2015 r. wynosi 48.247 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawały kwestie uprawnień właścicielskich powoda, korzystania przez pozwaną z jego gruntu we wskazanym w pozwie okresie oraz sam przebieg linii energetycznej. Odnośnie powierzchni obszaru ograniczonego i wyłączonego użytkowania wskazać należy, że

pełnomocnik pozwanego zarządzeniem z 6 maja 2016 r. został zobowiązany do wskazania, czy kwestionuje powództwo jedynie w zakresie wysokości roszczenia, czy kwestionuje również obszar ograniczonego i wyłączzonego użytkowania ustalony w sprawach X C 853/12 i I C 545/15 pod rygorem przyjęcia, że kwestionowana jest jedynie wysokość roszczenia. Z uwagi na to, że pełnomocnik pozwanego nie zajął w tej kwestii stanowiska w sprawie Sąd przyjął za swoje ustalenia poczynione w sprawie X C 853/12 oraz I C 545/12. Wysokość wynagrodzenia została natomiast ustalona na podstawie dowodu z opinii biegłego, dopuszczonego w niniejszej sprawie. Z dowodu tego wynikało, że łączna kwota wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda za okres od 18 czerwca 2013 r. do 17 grudnia 2015 r. wynosi 48.247 zł.

Powyższy wyrok zaskarżyła apelacją pozwana w części uwzględniającej powództwo wraz z kosztami procesu zarzucając wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, poprzez nieprawidłowe ustalenie szerokości pasa niezbędnego do prawidłowego korzystania i utrzymania przez pozwanego z posadowionej na nieruchomości powodów urządzeń elektroenergetycznych, które stanowiły podstawę do wyliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie w oparciu o opinię biegłego z zakresu energetyki, którą Sąd uznał za rzetelną i zawierającą odwołanie do przepisów prawa. Ustalenia szerokości pasa służebności dokonano: w oparciu o niewłaściwe zastosowanie przez biegłego, a w konsekwencji przez Sąd zapisów § 55 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych, bez zastosowania przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 492), w szczególności § 25, bez przeanalizowania możliwości wykonywania przez powodów uprawnień w ramach służebności przesyłu w zakresie konserwacji, modernizacji, remontów i usuwania awarii przy użyciu sprzętu, który by móc wykonać te prace musi dojechać na nieruchomość pojazdów, a tym samym spełniać warunki używania pojazdu w ruchu drogowym na drodze publicznej, tj. m.in. zgodnie z art. 61 ust. 6 pkt 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym z dnia 20 czerwca 1997 r. (Dz.U. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.). W konsekwencji nieprawidłowego określenia pasa służebności przesyłu na podstawie którego biegły z zakresu nieruchomości dr inż. P. S. (1), dokonał zdaniem pozwanego dowody w postaci opinii biegłych w sprawach (I C 454/15, X C 853/12) nie powinny stanowić podstawy do dokonywania ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, gdyż bazuje na błędnej wartości powierzchni pasa służebności.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie wskazując na trafność orzeczenia Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd I instancji prawidłowo oraz dokładnie przeprowadził postępowanie dowodowe i orzekł na podstawie wszystkich zaoferowanych przez strony dowodów, dokonując trafnej ich oceny. Ocena wiarygodności i mocy dowodów została przeprowadzona w granicach przysługującej Sądowi I instancji z mocy art. 233 § 1 k.p.c. swobody osądu.

Ustalenia faktyczne w sprawie poczynione zostały na podstawie wszechstronnej analizy dowodów, których ocena nie wykazała błędów natury faktycznej, czy logicznej, znajdując swoje odzwierciedlenie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Sąd Rejonowy wskazał, jakie fakty uznał za udowodnione, na czym oparł poszczególne ustalenia. Sąd I instancji wskazał również wnioski, jakie wyprowadził z dokonanych ustaleń, opierając na nich swoje merytoryczne rozstrzygnięcie, co zostało zawarte w obszernych, dokładnych i logicznych wywodach uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia.

Ustalenia faktyczne i ich ocenę Sąd Okręgowy przyjął za własne, zwracając uwagę, że nie ma wobec tego potrzeby procesowej przeprowadzania na nowo w uzasadnieniu tego orzeczenia oceny każdego ze zgromadzonych dowodów, a wystarczy odnieść się do tych ustaleń i ocen, które zostały zakwestionowane w apelacji /por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 października 1998r., III CKN 650/98, OSNC 1999/3/60, wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2003r., III CKN

1217/00, niepublikowany i wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2003r., II UK 156/03, Lex nr 390069, wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2010r., II PK 312/09, LEX nr 602700 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012r., III CSK 179/11, LEX nr 1165079/.

W dalszej części należy podkreślić, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąza go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego (por. uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego 31 stycznia 2008r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55), dlatego powoływanie się w zarzutach na naruszenie prawa procesowego, ma skutek procesowy tylko do wymienionych w odwołaniu konkretnych zarzutów naruszenia procedury, z wyjątkiem powodujących nieważność postępowania.

Analiza akt sprawy nakazuje stwierdzić, że nie zaszły w toku procedowania Sądu pierwszej instancji jakiegokolwiek okoliczności, skutkujące nieważnością postępowania według przesłanek tej nieważności, wskazanych w treści przepisu art. 379 k.p.c.

Przede wszystkim należy zaznaczyć, że przedmiotem żądania pozwu w niniejszej sprawie było wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości, wywiedzione z art. 225 w zw. z art. 224 § 2 k.c., nie zaś roszczenie o wynagrodzenie powiązane z ustanowieniem służebności przesyłu na rzecz pozwanej, określone w art. 305² k.c.

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości dotyczy faktycznego wykonywania czynności na nieruchomości właściciela, a zatem uwzględnia się stan faktyczny, który rzeczywiście wystąpił. W sytuacji bezumownego korzystania z cudzej nieruchomości posiadacz w złej wierze lub posiadacz w dobrej wierze, który dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, zobowiązany jest do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Według orzecznictwa Sądu Najwyższego, o wysokości należnego właścicielowi wynagrodzenia decydują stawki rynkowe za korzystanie z danego rodzaju rzeczy w określonych warunkach i czas posiadania rzeczy przez adresata roszczenia (por. w szczególności wyrok z dnia 25 maja 1975 r. II CR 208/75 nie publ., uchwałę składu 7 sędziów z dnia 10 lipca 1984 r. III CZP 20/84 OSNCP 1984, z. 12, poz. 209, czy uzasadnienie uchwały z dnia 7 stycznia 1998 r. III CP 62/97 OSNC 1998, z. 6, poz. 91).

Sąd Najwyższy podkreślił w ostatniej z powołanych uchwał, że wynagrodzenie to nie dzieli się na świadczenia okresowe i nie może być dochodzone na przyszłość, jak np. alimenty czy renta, gdyż okresowej płatności nie przewiduje ustawa, lecz jest należnością jednorazową za cały okres korzystania z rzeczy przez posiadacza bez tytułu prawnego.

Zatem wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy ustalane jest wstecz, w zakresie w jakim rzeczywiście doszło do korzystania z rzeczy właściciela. Dotyczy to nie tylko sposobu korzystania z rzeczy ale również, co ma miejsce w niniejszej sprawie, powierzchni nieruchomości, z której korzystał podmiot wkraczający w uprawnienia właścicielskie.

Tymczasem wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu z art. 305² k.c. jest skierowane na przyszłość, i nie musi być powiązane z faktycznym korzystaniem z nieruchomości, gdyż ustawa daje możliwość ustanowienia przedmiotowej służebności już w sytuacji zaistnienia po stronie uprawnionego podmiotu zamiaru wybudowania urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych podobnych. Posadowienie takich urządzeń wiąże się z koniecznością określenia zakresu służebności nie tylko w aspekcie funkcjonalnym ale również przestrzennym, co powoduje konieczność uwzględniania określonych stref ochronnych lub szerokości pasa służebności, do czego odwoływał się skarżący w swojej apelacji.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwaną z nieruchomości powoda za okres od 18 czerwca 2013 r. do dnia 17 grudnia 2015 r. opierając się przede wszystkim na dowodzie z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości P. S. (2). Jednym z elementów wpływającym na wysokość wynagrodzenia przyjętych przez biegłego na wyraźne polecenie Sądu Rejonowego był obszar wyłączony i ograniczonego użytkowania przyjęty w analogicznych sprawach, które toczyły się już między

stronami. Ostateczne ustalenia biegłego w niniejszej sprawie, jak również odwołanie się biegłego do opinii biegłych sporządzonych w innych sprawach, nie były przez pozwanego kwestionowane.

W orzecznictwie podkreśla się, że podważenie mocy dowodowej opinii biegłego poprzez zakwestionowanie wiadomości specjalnych, do których biegły się odwołuje, bądź wywodzenie z takiej opinii dalszych wniosków opartych na wiadomościach tego rodzaju może nastąpić wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii tego samego biegłego lub z opinii innego biegłego. Zgodnie bowiem z art. 278 § 1 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie w wyroku z dnia 21 kwietnia 2015 r., I ACa 177/15). Skoro zatem w niniejszej sprawie pozwana nie kwestionowała opinii biegłego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym jak również nie składała wniosków o jej uzupełnienie lub o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego, to nie może skutecznie kwestionować opinii biegłego w postępowaniu odwoławczym, z powołaniem się jedynie na rzekome naruszenie zasady oceny materiału dowodowego przez sąd. W konsekwencji również zarzut błędnego ustalenia stanu faktycznego w zakresie w jakim Sąd Rejonowy opierał się na niekwestionowanej przez skarżącą opinii biegłego nie zasługiwał na uwzględnienie.

W rezultacie Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględniania zarzutów skarżącej, które mogłyby prowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99 i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 i § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016 poz.623). Pozwana jest stroną przegrywającą sprawę w postępowaniu apelacyjnym i dlatego powinna ponieść koszty procesu, które stanowiła opłata za czynności radcy prawnego przed Sądem II instancji w wysokości 1.800 zł, poniesione przez powoda.